

Wyrok z dnia 9 stycznia 1998 r.

II UKN 429/97

Jeżeli wniosek uprawnionego do świadczeń przewidzianych w ustawie z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.) dokładnie określał jakiego świadczenia dochodził zainteresowany, nie było obowiązkiem organu rentowego dodatkowe pouczenie strony o ewentualnie innych świadczeniach określonych w przepisach, których przyznania może się ona domagać ani wskazywać warunków koniecznych dla ich przyznania.

Przewodniczący SSN: Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Zbigniew Myszka, Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 1998 r. sprawy z wniosku Jana P. przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddziałowi Regionalnemu w Ł. o wcześniejsze przyznanie prawa do emerytury, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 22 kwietnia 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację i zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata Lesława G. [...] kwotę 10 zł (dziesięć) tytułem zwrotu kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 5 grudnia 1996 r., Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego-Oddział Regionalny w Ł. przyznała wnioskodawcy Janowi P. prawo do emerytury rolniczej od dnia 1 lipca 1996 r., to jest na okres 3 miesięcy poprzedzających miesiąc zgłoszenia wniosku o świadczenie.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca domagał się wypłaty świadczenia emerytalnego z należnym wyrównaniem od 1987 r. W jego ocenie skoro w chwili składania wniosku o rentę inwalidzką rolniczą w 1996 r. osiągnął już wiek

emerytalny (miał ukończone 69 lat życia), to obowiązkiem organu rentowego było przyznanie mu prawa do emerytury jako świadczenia korzystniejszego niż renta inwalidzka rolnicza.

Wyrokiem z dnia 24 stycznia 1997 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi oddalił odwołanie. Sąd ten ustalił, iż wnioskodawca, urodzony dnia 23 lipca 1918 r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę rolniczą w dniu 10 października 1996 r.

Mając na uwadze treść art. 99 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) w związku z art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 1993 r. Nr 71, poz. 342 ze zm.), Sąd I instancji przyjął, iż zaskarżona decyzja jest trafna, bowiem powołane przepisy pozwalały przyznać emeryturę jedynie na okres 3 miesięcy wstecz od miesiąca złożenia wniosku o świadczenie, a więc w tej sprawie poczynając od dnia 1 lipca 1996 r. Stanowisko to podzielił Sąd Apelacyjny w Łodzi, który wyrokiem z dnia 22 kwietnia 1997 r. [...] oddalił apelację wnioskodawcy. Dodatkowo Sąd ten wskazał, że gdyby nawet przyjmując, że już w roku 1986 organ rentowy miał obowiązek ustalić ubezpieczonemu prawo do emerytury, to nie poniósł on z tego tytułu żadnej szkody, bowiem tak emerytura, jak i renta inwalidzka przysługiwały w podstawowej wysokości najniższej emeryturze pracowniczej. "Twierdzenia apelującego, że emerytura była świadczeniem korzystniejszym są bezpodstawne".

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją wnioskodawca i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisu art. 33 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przez nieuwzględnienie prawa wnioskodawcy do wyboru świadczenia, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu. Zdaniem składającego kasację "w dacie rozpoznawania wniosku z 1986 r. organ rentowy posiadał wszystkie informacje świadczące o istnieniu dwóch podstaw do wypłaty świadczeń, winien więc umożliwić wnioskodawcy dokonanie wyboru".

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do przepisu art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, co oznacza, że związany jest jej podstawami i wnioskami, a z urzędu bierze pod uwagę jedynie nieważność postępowania.

Jedynym zarzutem kasacji (jej podstawą) było naruszenie art. 33 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a więc naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię wskazanego przepisu. Zarzut ten oznacza, że Sąd Apelacyjny niewłaściwie zrozumiał treść przepisu (błąd w wykładni prawa), tymczasem uzasadnienie powyższego w kasacji wskazuje na niewłaściwe zastosowanie prawa (w tym wypadku niezastosowanie przepisu do ustalonych faktów). Tak określona podstawa w sprawie nie występuje. Cały wywód kasacji sprowadza się do stwierdzenia, że Sąd nie uwzględnił prawa wnioskodawcy do wyboru świadczenia i nie przyznał mu należnej emerytury od 1987 r.

Nie jest wątpliwe, że wnioskodawca od 1986 r. pobiera rentę inwalidzką rolniczą, przyznaną mu na podstawie złożonego wniosku z 16 grudnia 1986 r. i w oparciu o art. 16 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.). W myśl art. 38 ust. 2 i 3 ustawy świadczenia w niej przewidziane, przyznawane były na wniosek zainteresowanego, a wniosek stanowił podstawę do ustalenia prawa do emerytury lub renty. Z powyższego wynika niewątpliwie, że sytuację prawną wnioskodawcy określa powołana ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. a nie obecnie obowiązująca ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. Tym samym zarzut naruszenia art. 33 ust. 1 tej ostatniej ustawy zawarty w kasacji jest całkowicie chybiony i nie daje podstaw do jego merytorycznej oceny.

Sąd Apelacyjny trafnie wskazał, że działanie organu rentowego jest ograniczone wnioskiem ubezpieczonego. Gdy więc wniosek ten dokładnie określał jakiego świadczenia dochodził zainteresowany, nie było rzeczą organu rentowego dodatkowe pouczenie strony o ewentualnie innych świadczeniach określonych w przepisach, których przyznania może się ona domagać, ani wskazywać warunków koniecznych dla ich przyznania. Wniosek strony przesądza o działaniu organu rentowego. Możliwość wyboru świadczenia, w wypadku zbiegu prawa do emerytury i renty przewidzianych ustawą z dnia 14 grudnia 1982 r. regulował art. 35 tej ustawy, wskazując, że sam zainteresowany uprawniony był do dokonania wyboru jednego ze

świadczeń. Gdy więc wniosek Jana P. złożony w 1986 r. wyraźnie dotyczył przyznania renty inwalidzkiej, brak było podstaw do badania jego uprawnień do emerytury rolniczej i rozstrzygnięcia, czy istnieje zbieg prawa do emerytury i renty. W tych warunkach, skoro kasacja nie zawierała usprawiedliwionych podstaw, należało ją oddalić na podstawie art. 393¹² KPC.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 sierpnia 1983 r. w sprawie zasad ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 51, poz. 230) w związku z § 17 ust. 2 pkt 1 i § 18 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 czerwca 1992 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. NR 48, poz. 220 ze zm.).

=====